

Sažetak uz predavanje *O svjetovima staroga i srednjeg vijeka*

U ovome sam predavanju iz staro- iz srednjovjekovne astronomije htio prije svega dočarati ne samo ustroj geocentrične slike svijeta nego i osebujnu maštu njegovih tvoraca. Ta je slika uredna i skladna, ali isto tako nestvarna i maštovita; dosljedna je i pravilna, ali nevjerovatna i čudesna. Zbog toga sam njenu bit umjesto kao znanstveno prikazao kao umjetničko djelo.

Da bih to i dokazao, služio sam se književnim djelima, a najviše *Božanstvenom komedijom* Danteovom. U njoj se na mnogim mjestima jedan do drugoga spominju u današnjem smislu nespojivi pojmovi. Recimo, teorija se gravitacije tumači položajem Luciferovim u središtu Zemlje tako da je središte gravitacije oko njegova struka. I tako dalje. Osim toga smo čitali iz Tome Akinskoga, Giordana Bruna i Johna Milтона.

No, iz tih se djela osim fantastike iščitava i sistematičnost geocentrične slike svijeta. Svi njeni dijelovi funkcioniraju u skladu s cjelinom. Sve je na svom mjestu. Sve je savršeno; a ljubav prema Svrsi pokreće čitav svemir. Upravo je to smisao posljednjeg stiha *Božanstvene komedije*: *l'amor che move il sole e l'altre stelle*, to jest »ljubav koja giba sunce i druge zvijezde«.

Budući da iz geocentrične slike svijeta dobar dio svoga izraza, energije i nadahnuća crpe, kao što smo vidjeli, najveća književna djela srednjega vijeka, i ta je slika sama po sebi, ja mislim, remek-djelo srednjega vijeka.

Suočen sa današnjom slikom svemira čovjek vidi prostranstvo bez kraja i konca koje u isto vrijeme izaziva i znatiželju i strah. Suočen sa srednjovjekovnom slikom čovjek osjeća zadovoljstvo jer mu njena simetrija i logičnost daju priliku da se odmori i da u pravilnoj smjeni struktura uživa.